

Riktlinjer för handläggning av ärende enligt Socialtjänstlagen inom Hemvårdsförvaltningen

Vård och omsorg

Halmstads kommun ska verka för att alla kommuninvånare som behöver vård och omsorg ska känna trygghet och så långt som möjligt ges förutsättningar att leva ett normalt liv. Med iakttagande av den enskilde egenansvar ska all vård och omsorg präglas av självbestämmande, integritet, valfrihet och hög kvalitet samt utgå från en helhetssyn på människan och ett värdigt åldrande.

Riktlinjer

Dessa riktlinjer har utarbetats för att den enskilde ska få större rättsäkerhet. Riktlinjerna ska ge handläggarna stöd vid den individuella bedömningen så att de beslut som fattas ska bli så lika som möjligt när förutsättningarna är lika. Det är dock alltid så att lagen är överordnad riktlinjerna. Bedömningen görs alltid individuellt och den enskildes individuella omständigheter och livssituation är styrande, vilket innebär att den enskilde kan beviljas mer eller mindre bistånd eller bistånd i en annan form än vad riktlinjerna säger.

Socialtjänstlagen

Socialtjänstlagen är en ramlag. Inom ramlagstiftningen har kommunen stor frihet att anpassa sina insatser till skiftande behov och önskemål.

I 2 kapitlet 2 § socialtjänstlagen utläses att kommunen *har det yttersta ansvaret för att den som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver.*

Vid behov av stöd och hjälp kan den enskilde göra en ansökan om bistånd hos Biståndsenheten inom Hemvårdsförvaltningen i Halmstad.

Biståndsbeslut fattas enligt nedanstående två paragrafer som finns i socialtjänstlagen

4: kapitel.

1 § Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

- Skälig levnadsnivå är ett centralt begrepp som beskriver den nivå på kvalitet och levnadsstandard som lagen garanterar. Man kan säga att skälig levnadsnivå är minimistandard.

2 § Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

Socialtjänstlagen vilar på följande vägledande principer: helhetssyn, kontinuitet, frivillighet, självbestämmande, normalisering, flexibilitet, valfrihet och närhet.

Biståndsbedömning

Ett ärende inleds antingen genom att den enskilde gör en ansökan eller att en anmälan om behov av hjälp inkommer. Förutsättningen för att beviljas ett bistånd är att den enskilde inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt. Detta medför att den enskilde har ett eget ansvar för att själv försöka tillgodose behoven. Det kan innebära att man byter bostad när den gamla bostaden inte motsvarar behoven eller att man tar hjälp av sina anhöriga eller sitt nätverk

Av äktenskapsbalken framgår att makar utifrån förmåga ska bidra med det som behövs för att gemensamma och personliga behov ska tillgodoses.

Biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv. Biståndsbedömningen förs i samråd med den enskilde och den enskilde ska ha möjlighet att påverka utformningen av insatserna inom ramen för det beslut som fattas. Den enskilde har dock inte en obegränsad frihet att välja sociala tjänster beroende av kostnad. (prop.2000/01:80 s 92). Vid bedömningen av vilken insats som kan komma ifråga måste en sammanvägning göras av olika omständigheter såsom den önskade insatsens lämplighet som sådan, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser samt den enskildes önskemål. I både kommun och den enskildes intresse ligger att biståndet ska utformas så att det svarar upp mot det mål man vill uppnå.

Den enskilde bör ges möjlighet att delta i samhällslivets gemenskap och leva som andra. Denna så kallade "normaliseringsprincip" ska vara vägledande vid behovsbedömningen. Bedömningen ska således ske utifrån en jämförelse med normal livsföring för personer i samma ålder och livssituation men utan funktionsnedsättning.

Handläggarna ska samla all information de har behov av för att fatta ett korrekt beslut. Det kan innebära att de begär in medicinskt, funktions och aktivitetsbedömning och samråder med med anhöriga, demensteam och omvårdnadspersonal m.fl.

Alla beslut sker på delegation från hemvårdsnämnden.

Den enskilde har alltid rätt att överklaga ett avslagsbeslut enligt 4 kapitlet 1 § socialtjänstlagen, där första instans är Förvaltningsrätten.

Matkort

Kunder får vid 75 års ålder, vid uppvisande av legitimation, äta för subventionerat pris på kommunens servicehus.

Under 75 år söker man insatsen enligt socialtjänstlagen 4 kap 1 §. För att få insatsen ska man inte kunna laga mat själv eller sociala orsaker, som att bryta isolering.

Matdistribution

Matdistribution kan beviljas för personer som inte klarar av att laga sin egen mat eller som på grund av andra svårigheter har behov av att få färdiglagad mat levererad hem till bostaden.

Trygghetslarm under 75 år

Trygghetslarm kan beviljas för att den enskilde ska känna trygghet och vid behov kunna få hjälp dygnet runt. Det är också viktigt att den som beviljas trygghetslarm har förutsättningar att hantera det. Det är också en förutsättning att den enskilde lämnar sina nycklar till kommunens larmpersonal.

Samt att det inte finns några tekniska hinder som omöjliggör installation av larm.

Trygghetslarm för personer över 75 år får man utan biståndsbeslut.

Hemtjänst

Hemtjänstinsatser kan beviljas för att underlätta för den enskilde i den dagliga livsföringen. Insatserna beviljas för att möjliggöra kvarboende i det ordinarie boendet. Hjälpen ska utformas så att den enskilde kan medverka efter egen förmåga.

Biståndshandläggaren använder schabloner som ett hjälpmedel för att beräkna tidsåtgång för olika hemtjänstinsatser. Tiderna baseras på vilket innehåll som ska ingå i insatsen och ska vara vägledande för personalen som utför hemtjänstinsatsen. Den enskilde debiteras avgift för hemtjänstinsatser enligt gällande taxa.

Personlig omsorg

Personlig omsorg avser insatser som beviljas för att tillgodose den enskildes behov av stöd och hjälp i samband med vardagliga situationer. Grundläggande förhållningssätt vid bedömningen av insatserna är att stor hänsyn ska tas till såväl den enskildes personliga behov som behov av integritet. Insatsen kan beviljas över hela dygnet.

Insatserna kan till exempel innebära hjälp med att äta och dricka, klä sig, förflytta sig och sköta den personliga hygien. Det kan också handla om insatser som är nödvändiga för att bryta isolering eller för att den enskilde ska känna sig trygg och säker i hemmet.

Dusch beviljas två gånger i veckan om inte särskilda skäl föreligger.

Hushållsgöromål

Hushållsgöromål kan vara hjälp med att värma mat, duka och plocka i ordning efter måltid samt stöttning och/eller sällskap vid måltid för att kunna äta.

Hushållsgöromål kan även innefatta att hämta post, bädda säng, diska, vattna blommor, avtorkning av bänkar, slänga sopor samt lämna till återvinning mm. Hushållsgöromål kan beviljas som en daglig insats.

Ledsagning - promenad

Ledsagning kan beviljas för att ge den enskilde möjligheten att utträtta ärenden samt delta i samhällslivet och olika aktiviteter. En gång per vecka

Social samvaro

Social samvaro kan beviljas en till två gånger per vecka när den enskilde har brister i sitt sociala nätverk eller känner sig ensam och isolerad.

I bedömningen ska hänsyn tas till om behovet kan tillgodoses genom närstående eller besök på träffpunkter alternativt deltagande i dagverksamhet. Social samvaro anpassas efter den enskildes behov och önskemål. Insatsen kan t.ex. innebära samtal, tidningsläsning eller annat som är viktigt för den enskilde.

Inköp av dagligvaror

Inköp av dagligvaror kan beviljas en gång i veckan från den närmaste butiken med fullgott sortiment. Apoteksärenden kan beviljas efter behov.

Bankärenden

Bistånd i form av hjälp med bankärenden samt praktisk hjälp med betalning av räkningar beviljas endast i undantagsfall och vid enstaka tillfällen. Vid återkommande behov av hjälp med bankärenden hänvisas den enskilde till autogiro. Om den enskilde har behov av hjälp med uttag av kontanter ska hon/han i första hand beviljas ledsagning till bank eller bankomat för att själv göra uttaget.

Om den enskilde inte kan ta eget ansvar för sin ekonomi ska biståndshandläggaren vara behjälplig vid ansökan om god man.

Städning

Städning kan beviljas för den som inte klarar att utföra städning av sin egen bostad på egen hand. Insatserna beviljas en till tre gånger i månaden, om det inte finns särskilda skäl.

Städning beviljas av två rum och kök samt hall och hygienutrymmen. Insatsen kan utökas till tre rum vid sammanboende. Ansökan om städning avslås om det finns en frisk make/maka som kan utföra städningen.

Städning som utförs är normal underhållstädning. Ansökan om flyttstädning av bostaden avslås eftersom det anses vara utöver skälig levnadsnivå.

Tvätt och klädvård

Tvätt och klädvård beviljas vanligtvis varannan vecka. Vid särskilda behov beviljas insatsen oftare. Strykning av kläder, samt att till exempel sy i en knapp ingår i insatsen.

Ansökan om mangling och mattvätt avslås eftersom det anses vara utöver skälig levnadsnivå.

Fönsterputsning

Fönsterputsning kan beviljas två gånger per år. Insatsen beviljas för fönster i två till tre rum och kök.

Husdjursomsorg

Den som bor i ett ordinärt boende bestämmer själv om denne ska ha husdjur eller inte och har således även eget ansvar för djuret. När det uppstår en akut situation där den enskilde t.ex. inte själv kan gå ut med hunden och det inte finns någon annan som kan anlitas för att ta hand om den kan en tillfällig insats beviljas under en begränsad period. Lättare husdjursomsorg såsom att rengöra kattlåda, kan beviljas i undantagsfall.

Dagverksamhet

Enligt 5 kap 7 § socialtjänstlagen skall socialnämnden (annan nämnd) även verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Socialnämnden skall medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning.

Dagverksamhet kan beviljas när behovet av sysselsättning eller aktivitet inte kan tillgodoses på annat sätt t.ex. genom det befintliga nätverket och kommunens olika träffpunkter.

Dagverksamhet är en verksamhet som enbart vänder sig till personer med demensdiagnos och erbjuds för att stimulera till aktivitet som kan leda till att den enskilde behåller sina fysiska och psykiska funktioner. Syftet är också att förlänga möjligheten att bo kvar i det egna hemmet och att avlösa anhöriga. Bedömning av behov om dagvård görs i samråd med kommunens demensteam.

Dagvård/dagverksamhet upphör under den tid den enskilde är på växelvård/korttidsvård och avslutas helt vid inflyttning till särskilt boende. Behovet bedöms då kunna tillgodoses inom boendet.

Vid behov av dagverksamhet/dagvård och ansökan avser en specifik verksamhet ska ställning tas till om det enbart är den specifika verksamheten som kan tillgodose behovet. Om så inte är fallet ska beslut om delavslag fattas.

För att beviljas en plats på dagvård måste kunden kunna tillgodogöra sig de aktiviteter som finns att tillgå.

Korttidsboende

Korttidsboende kan beviljas när alla möjligheter till att kunna bo kvar hemma är uttömda.

Korttidsboende kan beviljas:

- om den enskilde, inte kan bo i sin ordinära bostad ens med utökande insatser i hemmet och/eller med hemrehabilitering
- vid anhörgvårdares sjukdom eller när denna av andra skäl är i behov av avlösning
- som en tillfällig lösning vid en akut situation, eller i väntan på ett permanent särskilt boende.
- Vid vård i livets slutskede när den enskilde inte vill/kan vara hemma.

Beslut om korttidsboende ska vara tidsbegränsad till tre veckor och inom denna tid ska ny prövning i ärendet ske.

Är orsaken till behovet av korttidsboende ett väsentligt förändrat hälsotillstånd eller om den enskilde har fallit i hemmet, krävs en medicinsk bedömning innan korttidsboende kan erbjudas.

När anhörgvårdare söker om avlastning för sin anförvant för att kunna resa bort kan det beviljas max fyra veckor sammanhängande, vilket är jämförbart med de semestervilkor som gäller i landet för övrigt.

Växelvård

Växelvård innebär att den enskilde beviljas regelbunden korttidsvård. Syftet är främst att avlösa de närstående Växelvård beviljas i bestämda tidsintervaller.

Tidsintervallerna kan till exempel vara en till två veckor på korttidsboende och två till sex veckor hemma. Tiden för korttidsvård får inte överstiga tiden i hemmet.

Växelvård kan beviljas

- om den enskilde, inte kan bo i sin ordinära bostad ens med utökande insatser i hemmet och/eller med hemrehabilitering
- vid anhörigvårdares sjukdom eller när denna av andra skäl är i behov av avlösning

Beslutet omprövas en gång om året.

Särskilt boende

Äldreboende/Gruppboende

Särskilt boende kan beviljas i de fall den sökande har ett varaktigt och så omfattande vård- och omsorgsbehov att det inte kan tillgodoses i hemmet.

Enligt förarbetena till socialtjänstlagen (prop.1996/:124 sid.175) menas med begreppet ” omfattande vård- och omsorgsinsatser” kontinuerliga insatser som behöver ges dygnet runt för att tillgodose behov av personlig omvårdnad, tillsyn, skydd, trygghet och sjukvård.. Hjälps i form av enbart städning, inköp, matlagning och liknande service är inte att anse som vård- och omsorgsinsatser.

Särskilt boende kan beviljas först när alla andra möjligheter är uttömda och man har provat t.ex. hemtjänst, dagverksamhet och växelvård.

Inom särskilt boende finns enheter för personer med somatisk sjukdom, enheter för personer med demenssjukdom. Det ska framgå i utredningen vilken enhet som bäst kan tillgodose behovet. Vid demenssjukdom och psykisk funktionsnedsättning ska det finnas ett läkarutlåtande som styrker demenssjukdom och psykisk funktionsnedsättning.

Om den enskilde uttryckt önskemål om ett specifikt boende ska denna önskan beaktas om det finns plats och möjlighet. Ansökan om specifikt boende avslås alltid eftersom behovet kan tillgodoses på samtliga av kommunens boenden.

Servicelägenhet

Servicelägenhet kan beviljas vid behov av anpassad bostad, trygghet och dagligt hjälp. En förutsättning är att den enskilde ska kunna tillgodogöra sig den sociala service som finns i anslutning till servicelägenheten. Undantaget parboende, då gäller att den ena av makarna har behov av omvårdnadsinsatser.

Ansökan om specifikt boende avslås alltid eftersom behovet kan tillgodoses på samtliga av kommunens boenden.

Yttre hemtjänst

Ansökan om yttre hemtjänst såsom trädgårds- och fastighetsskötsel, avslås med bedömningen att det är utöver skälig levnadsnivå. Den som inte själv kan utföra detta får anlita anhörig/närstående eller annan utförare

Bistånd för vissa mindre uppgifter, såsom snöskottning omedelbart utanför ytterdörren, ved- och vattenhämtning och andra livsnödvändiga uppgifter kan beviljas om den enskilde inte kan få hjälp från någon annan.

Egenvård

Vid behov av hjälp med medicinska insatser ska bedömning göras om det handlar om egenvård eller HSL-insatser. Enligt gällande avtal för detta.

”När den enskilde på grund av fysiska funktionshinder inte själv kan utföra sin egenvård eller med hjälp av anhörig/närstående, kan den enskilda ansöka om bistånd hos kommunen. För personer med psykiska och eller intellektuella funktionshinder som påverkar individens förståelse och möjlighet att ta emot instruktioner ska uppgiften/insatsen betraktas som hälso- och sjukvård”

Är det bedömt som egenvård ska inte vår hälso- och sjukvård vara involverad utan det är ett beslut enligt socialtjänstlagen. Ingen delegering ska förekomma och det kan ej heller bli en ansvarsfråga enligt HSL.

Handläggare ska begära läkarutlåtande/journalutdrag när förfrågan kommer från landstingets hälso- och sjukvård. Detta måste vi ha för att vara tydliga med att läkare har bedömt att det inte är hälso- och sjukvård.

Om kunden själv söker om egenvård, gör Biståndshandläggaren sin utredning och bedömer om det föreligger behov av insatsen enligt socialtjänstlagen.

Utomkommunal ansökan

Enligt 2 kap 3 § socialtjänstlagen kan en person som önskar flytta till en annan kommun, men till följd av ålderdom, funktionshinder eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och därför inte kan bosätta sig där utan att inflyttningsskommunen erbjuder behövliga insatser, får hos den kommunen ansöka om sådana insatser. En sådan ansökan skall behandlas som om den enskilde vore bosatt i inflyttningsskommunen. Det förhållandet att sökandens behov är tillgodosedda i hemkommunen får inte beaktas vid prövning av en sådan ansökan.

Inflyttningsskommunen utreder först om den enskilde uppfyller kraven i 2 kap 3 § socialtjänstlagen. Om kraven bedöms vara uppfyllda ska utredning inledas om vilket bistånd han/hon har rätt till enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen

Hemkommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som inflyttningsskommunen kan behöva för att kunna pröva ansökan.

Närståendesstöd

I 5 kap 10 § socialtjänstlagen står att socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder

Att vårda en närstående ska alltid vara ett fritt val och inte behöva upplevas som ett tvång. I kontakt med närstående ska information lämnas om de stödinsatser som finns i kommunen..

Anhöriganställning

Förslag: att alla som har behov av hjälp enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen söker hemtjänst för att få sitt behov tillgodosett. Vem som utför insatsen i verkställigheten avgör den områdeschef som ansvarar för den personal som ska utföra insatsen. Handläggarna bedömer behovet av hemtjänst och om behov föreligger beviljar det. Handläggaren ger ett delavslag på anhöriganställningen, med hänvisning till att det är områdeschefen som anställer.

Uppföljning av insatserna ska ske enligt nedan

Matdistribution, personlig omsorg, dusch, hushållsgöromål, ledsagning, utevistelse, social samvaro, inköp av dagligvaror, bankärenden, städning, tvätt och klädvård, egenvård och följs upp **en gång vart annat år.**

Korttidsplats: **en vecka** före beslutets utgång (om inte särskilda skäl föreligger efter två veckor).

Dagverksamhet och växelvård: **en gång om året.**

Husdjursomsorg: **en gång varannan vecka**

Fönsterputsning, och trygghetslarm (under 75 år):**en gång var femte år.**

För samtliga omprövningstider gäller: under förutsättning att behovet inte förändras tidigare.

Ulrika Jönsson
Biståndschef